

Esilist. tslo 147/31.12.1979

M

YLÖJÄRVI MIKKOLA

Rautakautisen kalmiston
kaivaus
Seija Sarkki 1979

SISÄLLYS

	siivu
Johdanto	2
Kaivauspaikan esittely	3
Sijainti ja maaston kuvaus	3
Kaivaustekniikka ja kaivauksen kulku	3
Luettelot kartoista, kuvatauluista ja diapositiiveista	6
Kartat	A 3 7-13
Kuvataulut	14-16

JOHDANTO

Kesällä 1979 sain museoviraston esihistorian toimistolta määräyksen lähteä jälleen kerran tutkimaan Ylöjärven Mikkolan kalmistoaluetta. (Aikaisemmat tutkimukset: ks. vuoden 1976 kaivauskertomusta esihistorian toimiston arkistossa.)

Kaivaus paikalla suoritettiin 3.7.-31.7.1979. Ylöjärven kunnan myöntämän määrärahan suuruus oli 47.000 mk. Syynä kaivaukseen olivat tällä kertaa Ylöjärven kunnan kirkonseudeun rakennuskäytävän korttelin 215 rakennuspaikkoja n:ot 1 ja 2 koskevat liike-talon ja linja-autoaseman rakennussuunnitelmat, joiden johdosta Ylöjärven kunta haluaa saada osan EM-alueesta (Mikkolan talon tonttia ympäröivään koivuriviin saakka) vapautetuksi rakennustarkoituksiinsa.

Kaivetun alueen suuruus oli n. 500 m².

Helsingissä 28.12.1979

Seija K. Sarkki

Seija K. Sarkki

YLÖJÄRVI MIKKOLA

Myöhäisrautakautisen kalmiston kaivaus 1979.

Kylä: Soppeenmäki, kortteli 215 (ent. Mikkola, ent. Kangas-Äijälä), rek.n:o 4:78.

Maanomistaja: Ylöjärven kunta, osoite: 33480 Ylöjärvi.

Peruskartta 2123 06 YLÖJÄRVI, painettu 1960.

Kaivausalueen koordinaatit: $x = 26\ 80$

$y = 78\ 78$

$z = n. 125-126\ m\ mpy.$

Paikalta ovat löydöt KM 20685:

Aikaisemmat löydöt ja tutkimukset: ks. vuoden 1976 kaivauskertomus.

Sivut 7-13 ovat kertomukseen liittyviä karttoja.

Sivut 14-16 ovat kuvatauluja, joissa on valokuvat negatiiveista ff. 51615-51634.

Diapositiivit on luetteloidu numeroilla 4264-4270.

Luettelo kartoista, kuvatauluista ja diapositiiveista on kertomuksen lopussa s. 6

Diar. 10.12.1979.

Sijainti ja maaston kuvaus

Vuoden 1979 kaivauspaikka sijaitsee Mikkolan kalmistoalueen pohjoisosassa, kaavassa EM-alueeksi merkityn alueen luoteisreunassa ja siitä edelleen luoteeseen, Mikkolantien koillispuolella (kartta s. 7). Muu sijainti ja maaston kuvaus: ks. vuoden 1976 kaivauskertomusta.

Kaivaustekniikka ja kaivauksen kulku

Entisten kaivausten perusteella tiedettiin, että ruokamulta-kerros kalmistoalueella olisi suhteellisen paksu ja kova muualla paitsi Mikkolan puutarhaa reunustavien koivujen juurella ja että mahdolliset haudat olisivat harvassa ja hajanaisesti sekä keskittyisivät todennäköisesti juuri EM-alueelle ja aivan Mikkolantien reunaan. Siksi multa poistettiin koneellisesti muualta, paitsi aivan koivujen läheltä, kalmiston luonteesta

johtuen yhtenäisesti koko tutkittavaksi aiotulta alueelta, koska koeojien avaaminen ei olisi antanut varmuutta siitä, onko paikalla hautoja vai ei.

Peruslinjat vedettiin Mikkolantien reunaan, P.-L. Lehtosalo-Hilanderin vuonna 1972 kaivaman koeojan päälle, suunnassa luode-kaakko (kartta s. 7). Koordinaatisto oli täten suunnassa lounas-koillinen ja kasvoi koilliseen ja kaakkoon. 2x2 metrin suuruiset ruudut on merkitty parittaisilla numeroilla ja kutakin ruutua on nimitetty aina sen länsikulman mukaan.

Kiintopisteenä käytettiin ent. Kangas-Äijälän tontin kivipyykkiä n:o 23, jonka lukema oli 108 ja korkeus merenpinnasta n. 125 m (kartta s. 7).

Multakerroksen alin osa, n. 10 cm, poistettiin lapioilla. Koko alue paalutettiin vasta mullanpoiston jälkeen ja kaivausta jatkettiin edelleen lapioilla, vain löytökohdat kaivettiin lastoilla. Tasokartat piirrettiin 1:25 ja puhtaaksi on piirretty vain ne alueet, joilta tuli löytöjä (kartat ss.7-13).

Alueella 90-94/100-106 (kartta s. 8) oli multakerroksen vahvuus vain n. 10-15 cm. Heti sen alta paljastui nokinen maa, joka näytti selvästi jatkuvan koivujen alle. Tällä nokimaa-alueella ^{oli}selvästi kaksi eri löytökeskittymää: toinen ruuduissa 92-94/102 ja toinen ruudussa 94/104. Näistä ruuduista löytyi melko runsaasti keramiikan palasia ja palaneita luunsiruja jo heti mullan alta, mutta runsaammin toisesta kaivauskerroksesta. Samalta alueelta löytyi myös mm. palaneita lasimassahelmiä, muutamia sulaneita pronssi-esineiden palasia, pronssisormuksen puolikas ja pronssispiraaleiden palasia. Ruudusta 94/106 löytyi lisäksi rautainen nuolenkärki.

Nokinen kerros oli vahvimmillaan n. 20 cm paksu ja kysymyksessä oli selvästi ainakin kahden eri polttohautauksen jäännökset, joista molemmista osa jatkui vielä avaamattomalle alueella koivujen alle. Lähemmäksi koivuja ei voitu kaivaa, koska niiden juuret tällöin olisivat olleet vaarassa vahingoittua, ja nämä koivuthan on tarkoitus säilyttää paikalla.

Toinen löytöalue oli ruuduissa 78-82/102-106. Täältä paljastui n. 50 cm syvältä ruudusta 80/104 nokinen kiveys, kooltaan n. 100 x120 cm. Siitä löytyi runsaasti palaneita luunmurusia, jotka kuitenkin hajosivat aivan jauhoksi, kun niitä yritettiin ottaa talteen. Nokista kiveystä ympäröi likamaakehys, joka oli avoin etelään päin. Tässä renkaassa oli neljä pyöreähköä jälkeä, joiden läpi-

mitta oli n. 20-25 cm. Läiskissä oli myös jonkin verran hiiltä. Neljä samanlaista jälkeä oli aukon edustalla. Likamaarenkaan pohjoisosassa oli kuusi ja lieden eteläpuolella yksi tumma hiilinen läiskä, läpimitaltaan n. 5 cm. Kahdessa näissä oli puun syyt selvästi pystyssä (kartta s. 11). Alemmaksi kaivettaessa osa läiskistä häipyi näkyvistä, mutta löytyi myös uusia (kartta s. 12). Kiveyksestä löytyi edelleen palanutta luuta runsaasti. Se kuitenkin mureni aivan jauhoksi. Mitään muita löytöjä tältä alueelta ei saatu.

Nokinen kiveys jatkui aina n. 60 cm:n syvyyteen saakka mullan alta lukien. Kysymyksessä lienee jonkinlaisen rakennelman jäännös. Miltä ajalta se on, selvinnee aikanaan hiilinäytteistä.

Muualla kaivausalueella mullan alta tuli esiin paikoin punertavan ruskea hieno hiekka, jossa siellä täällä oli hieman hiiltä ja koko alueelta löytyi jonkin verran palaneita luunsiruja.

Oletettavasti alueella on ollut polttohautoja enemmänkin, mutta ne ovat täysin tuhoutuneet peltoa aikoinaan muokattaessa.

Mikkolan kalmistoa on siis vielä jäljellä ainakin EM-alueen laidassa kasvavien koivujen alla ja mitä todennäköisimmin myös Mikkolantien alla paikassa, joka jo monien edellisten kaivausten yhteydessä on tarkalleen määritetty.

Luettelo kartoista ja kuvatauluista

Kartat: s. 7 Yleiskartta sekä pinta- ja pohjavaaitukset 1:200 A 3
 s. 8-10 ruudut 90-94/100-106 1:25 A 3
 s. 11-13 ruudut 78-84/102-108 1:25 A 3

Kuvatau-

lut: s. 14 Yleiskuvia
 s. 15-16 kuvia ruuduista 90-94/100-106 ja 78-84/102-108

Luettelo kertomukseen liittyvistä diapositiiveista:

4264 Eteläkulman polttohauta heti mullan poiston jälkeen,
 pääosa haudasta jää koivun alle, kuv. koillisesta
 4265 sama kuin ed. 2. taso, kuv. koillisesta
 4266 ruudun 80/104 nokinen kiveys, 2. taso, kuv. itäkaakosta
 4267 sama kuin ed. ja sitä ympäröivät pienet nokiläntit,
 2. taso, kuv. lähes idästä
 4268 sama kuin ed. 3. taso, kuv. lähes idästä
 4269 sama kuin ed. 4. taso, kuv. lähes idästä
 4270 sama kuin ed. 4. taso, kuv. lähes pohjoisesta

YLÖJÄRVI MIKKOLA

SEJA SARKKI 1979

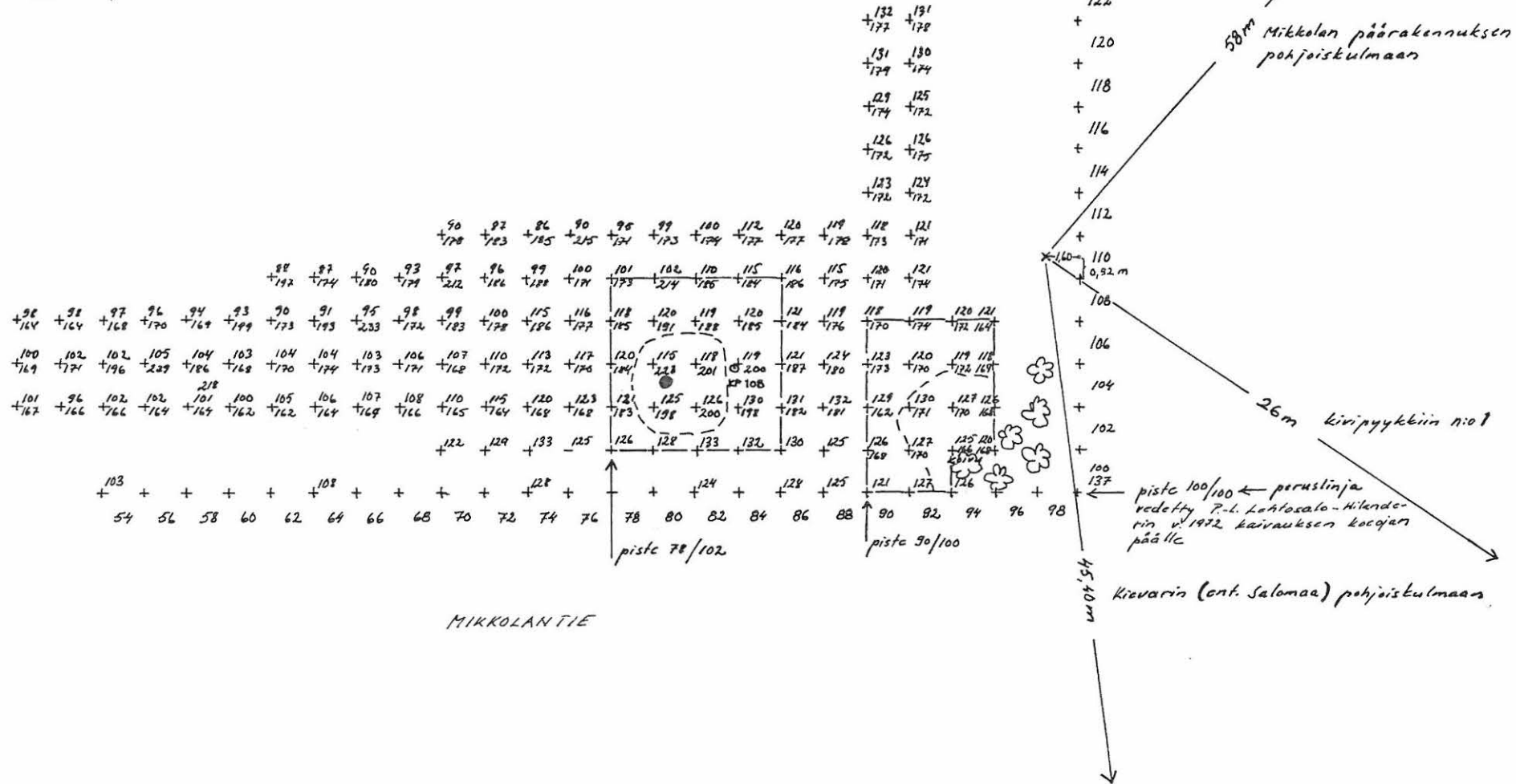
piirt. Anne Höysniemi

YLEISKARTTA selä PINTA - JA POHJAVAAITUKSET

MK 1:200

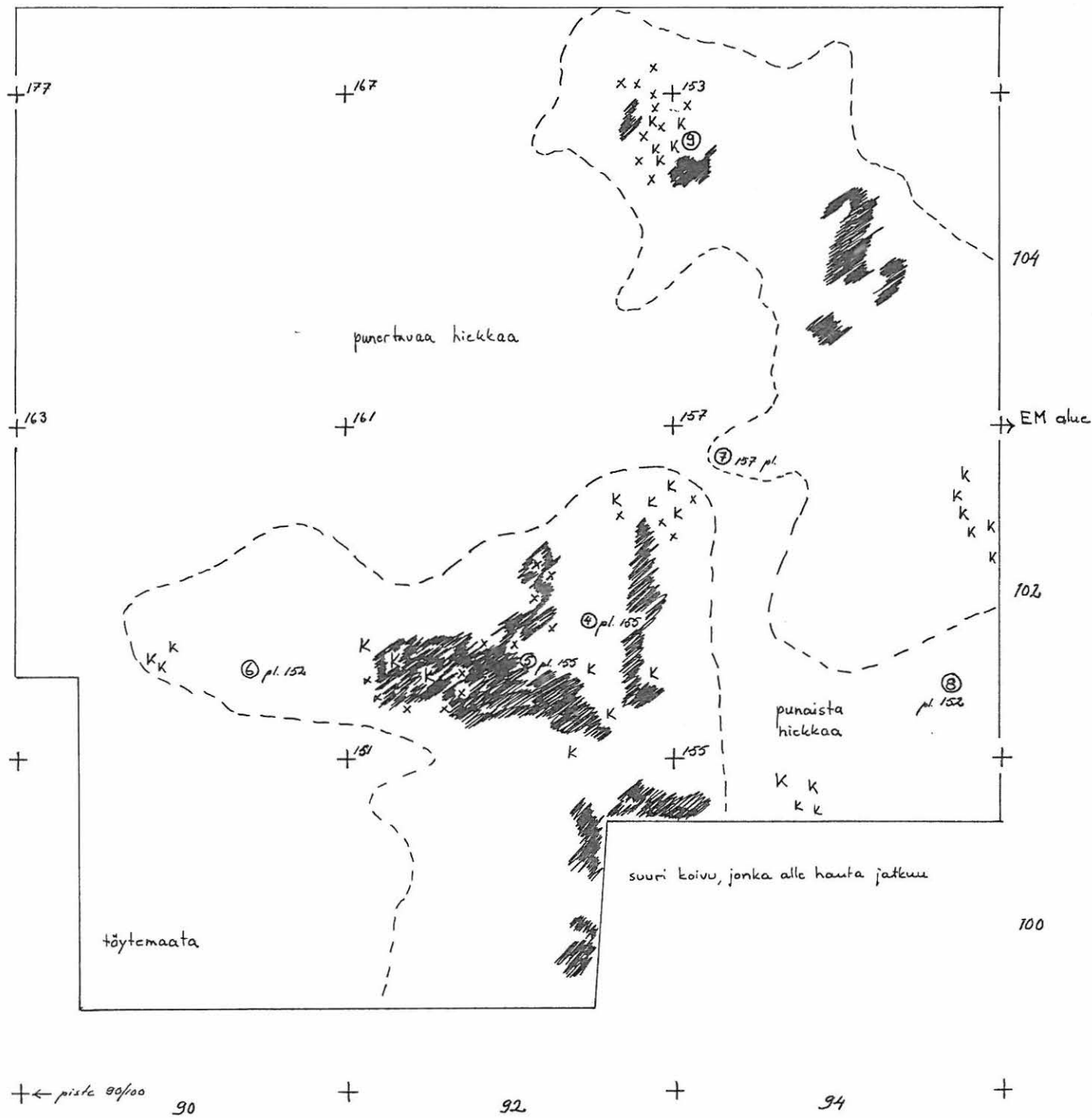
KP 108

- alueet, joista piirretty erilliset taso kartat
- löyöalueiden rajat
- näkimen kivisyys
- ☼ puu

sivu 8
 YLÄJÄRVI MIKKOLA
 SEIJA SAREKKI 1979
 piirt. Anne Höysniemi
 Ruudut 90-94/100-106
 Taso 1
 MK 1:25
 KP 108
 --- löytökeskittymien rajat
 aivan näkynen alue
 K keramiikkaa
 x palanutta luuta
 ④ helmi
 ⑤ pronssisormuksen katkelma
 ⑥ helmi
 ⑦ kotjun kappale
 ⑧ helmi
 ⑨ spiraali

punertavaa hiekkaa

⑦ pl. 157

④ pl. 155

⑥ pl. 152

⑤ pl. 155

③ pl. 152

punaista hiekkaa

suuri koivu, jonka alle hauta jatkuu

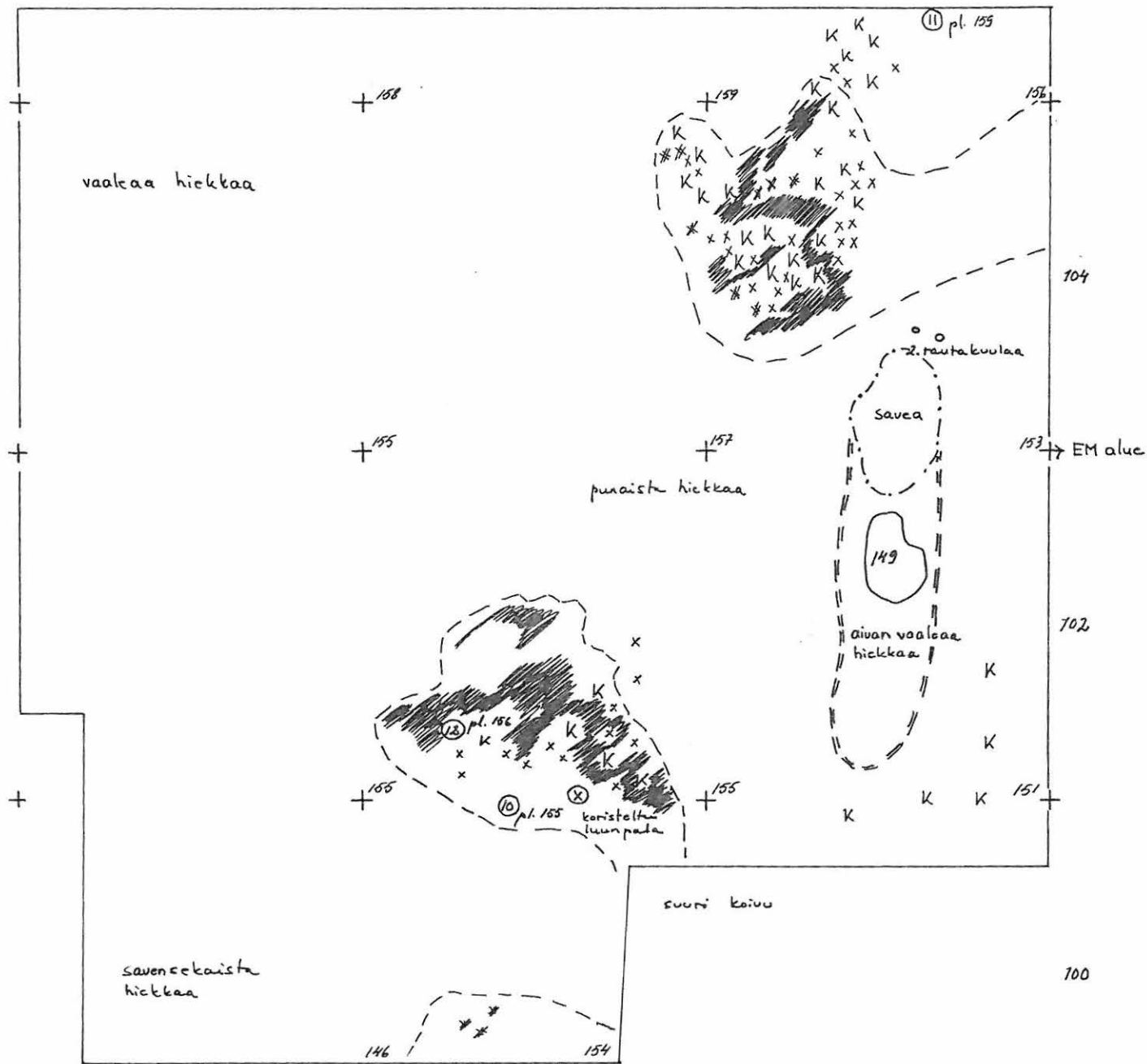
töytemaata

← piste 00/00

90

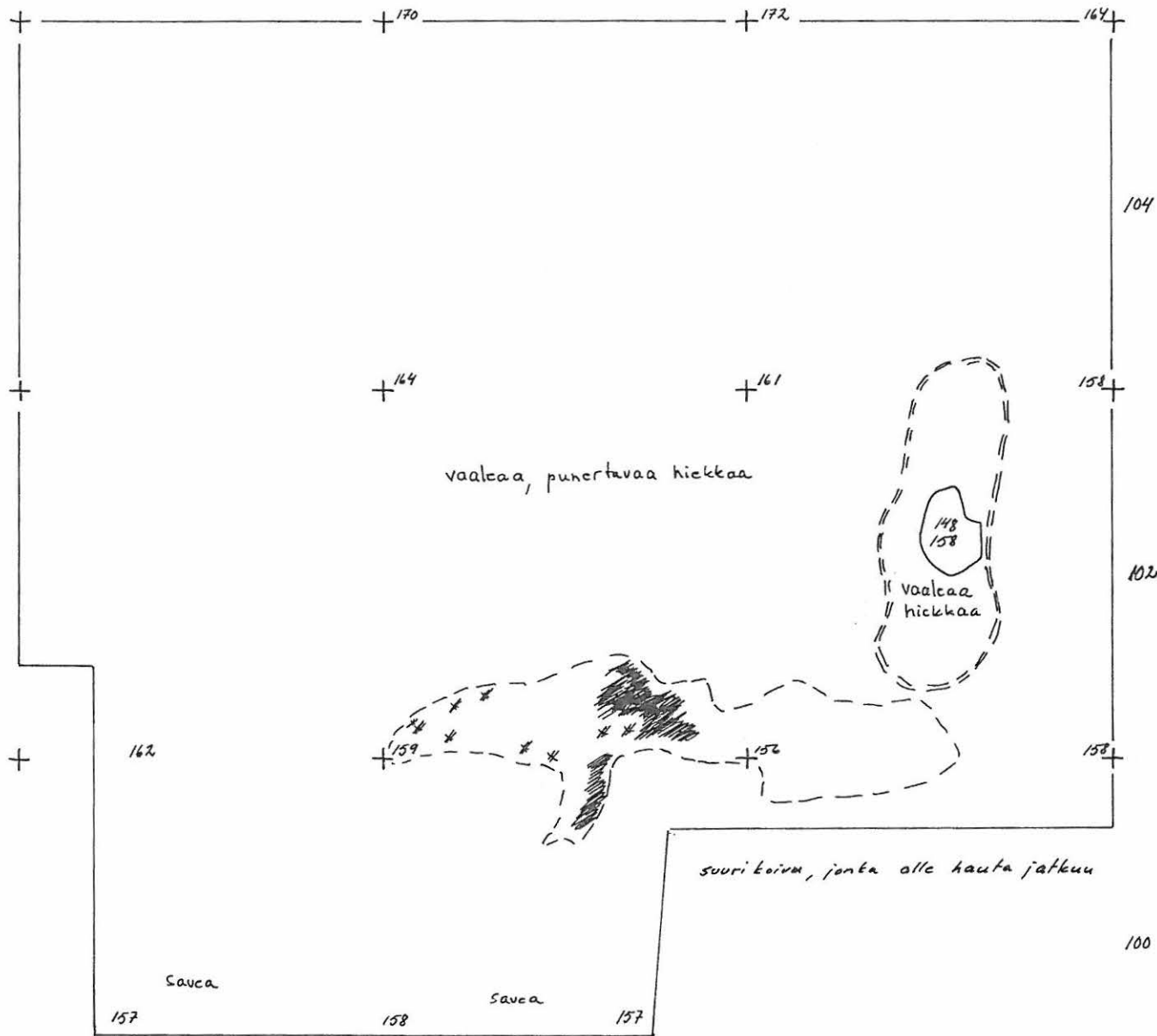
92

94

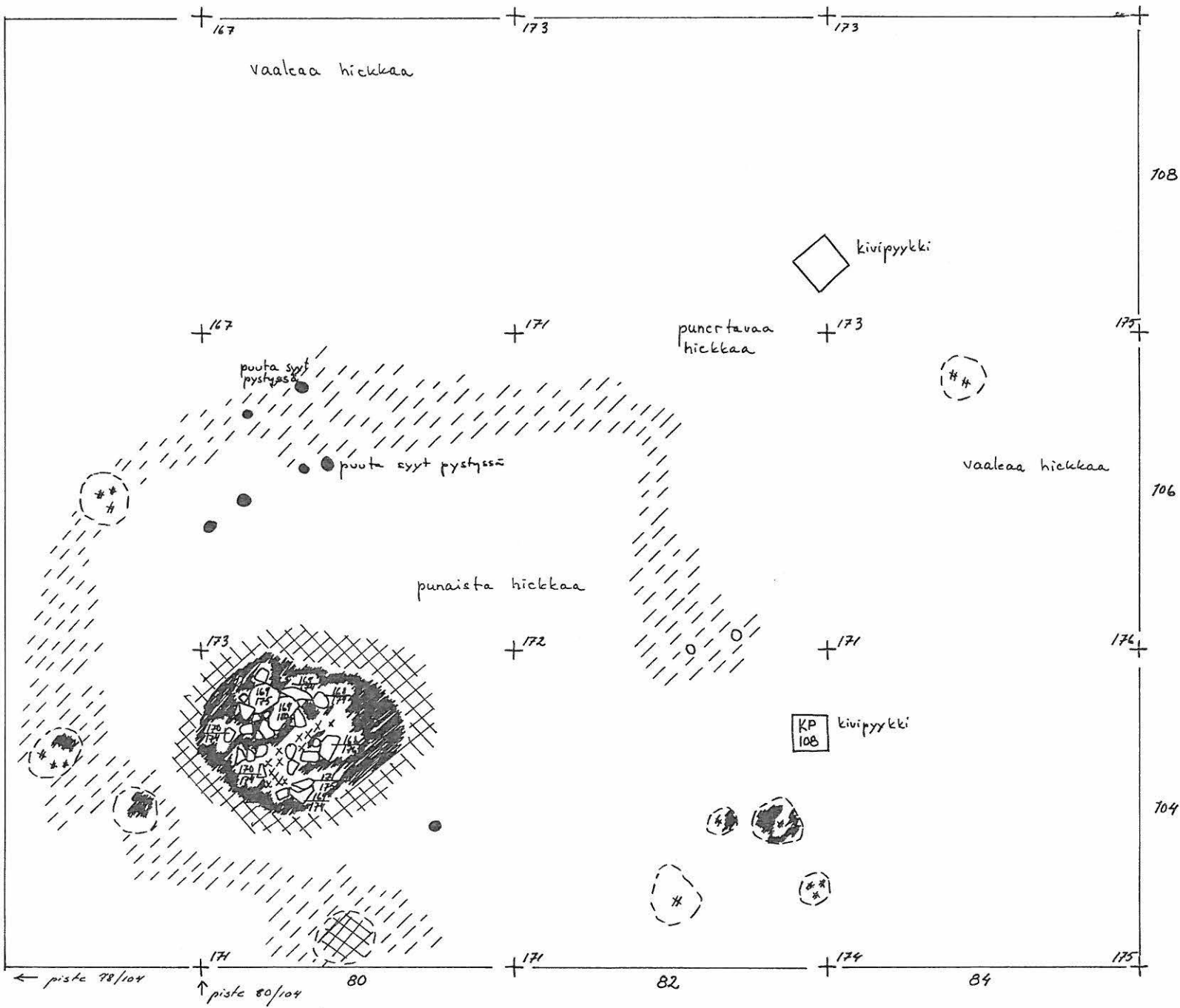
sivu 9
 YLÖJÄRVI MIKKOLA
 SENJA SARKKI 1979
 piirt. Anne Höysniemi
 ruudut 90-94/100-106
 taso 2
 MK 1:25
 KP 108
 --- löylökeskittymien raja
 aivan nokinen kohta
 K keramiikkaa
 x palanutta luuta
 * hiiltä
 ⑩ pronssi-*spiraali*
 ⑪ nuolen*tärki*
 ⑫ koristettu luun*pala*

← piste 90/100   +   +   +   +
 90   92   94   100

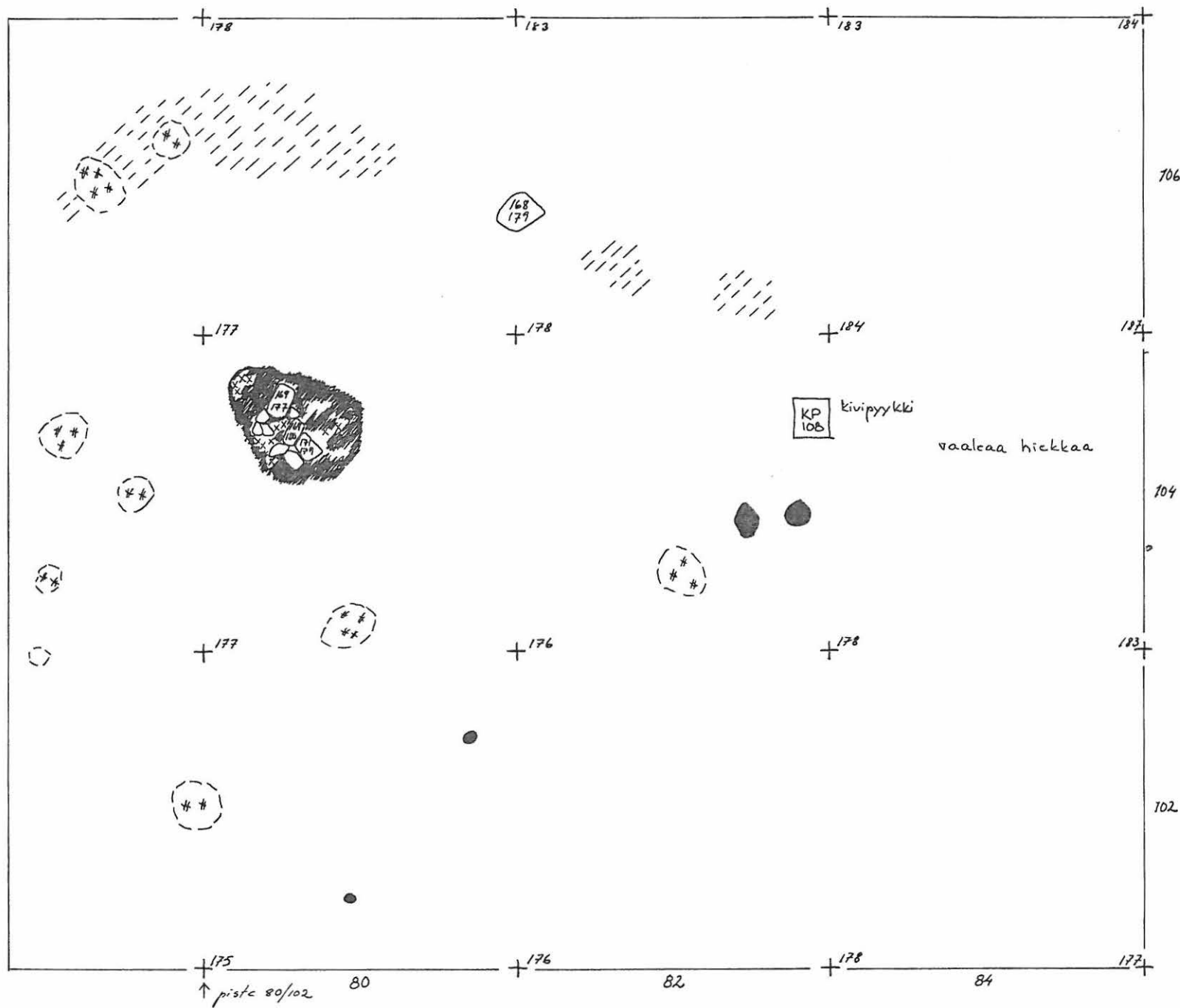

sivu 10
 YLÄJÄRVI MIKKOLA
 SENJA SARKKI 1979
 piirt. Anne Höysniemi
 Ruudut 90-94 / 100-104
 Taso 3
 MK 1:25
 KP 108
 --- löytökeskittymän raja
 ■■■ aiivan nokista maata
 * hiiltä

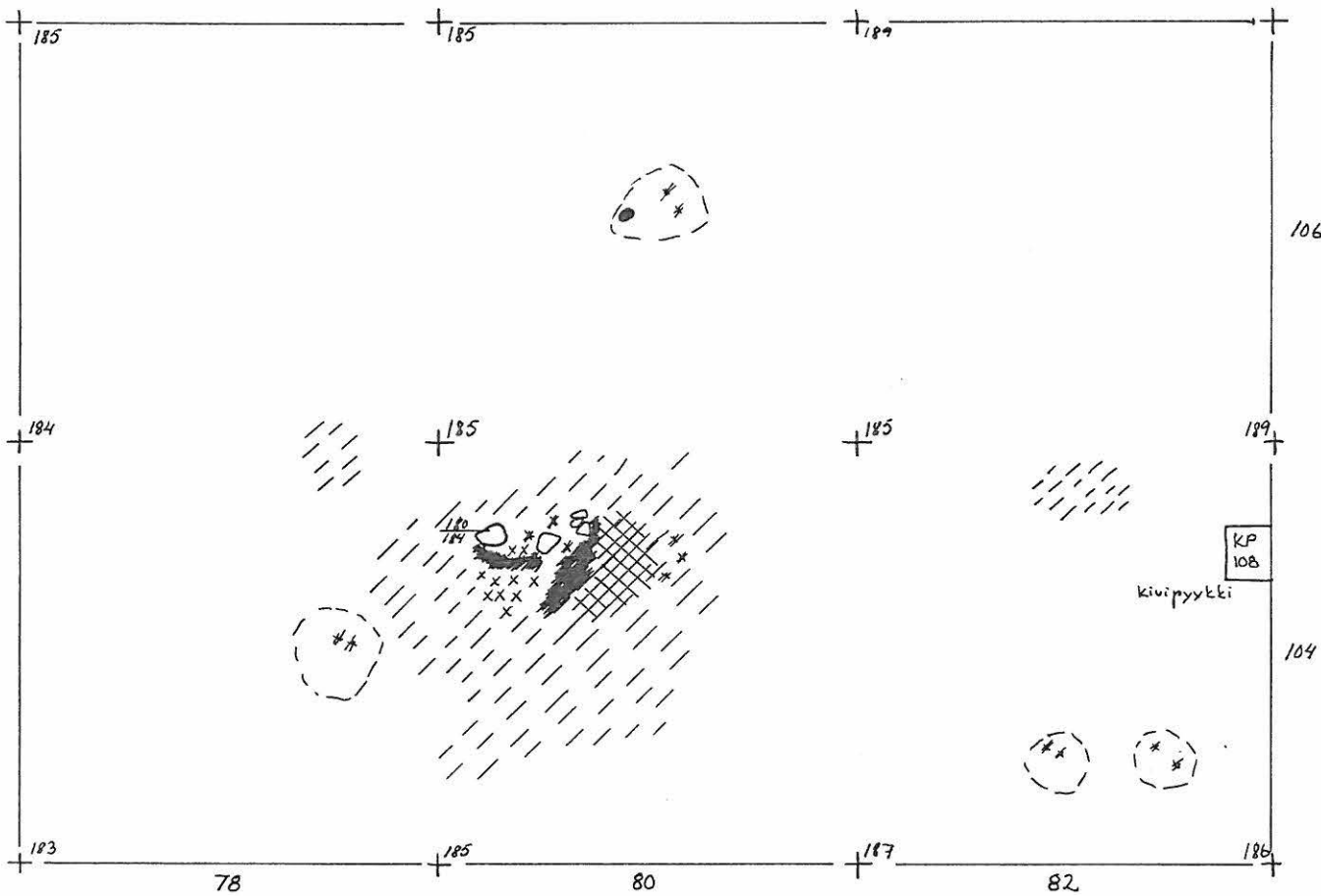
+ ← piste 90/100 90   +   92   +   94   +

- Sivu 11
 YLÖJÄRVI MIKKOLA
 SELIA SARKE 1979
 piirt. Anne Hysniemi
 Ruudut 78-84/104-108
 Taso 2
 MK 1:25
 KP 108
 ||| likamaata
 ■ aivan nokista maata
 * hiiltä
 ⊞ punaiseksi palanutta maata
 ● paalun tms:n jälki
 --- nokinen läistä
 (ohut jäännös toiposta tms.)
 x palanutta luuta

Sivu 12
 VLÖJÄRVI MIKKOLA
 SENA SARKKI 1979
 piirt. Anne Höysniemi
 Zonedut 78-84/102-106
 Taso 3
 MK 1:25
 KP 108
 // likamaata
 ■ aivan nokista maata
 * hiiltä
 • paalun tms:n jälki
 --- nokisen läikin raja
 (tolpan tms:n jälki)
 x palanutta luuta

sivu 13
 YLÖJÄRVI MIKKOLA
 SETJA SIAKKI 1979
 piirt. Anne Höysniemi
 Ruudut 78-82/104-106
 Taso 4
 HK 1:25
 KP 108
 / / / likamaata
 ■ aivan nokista maata
 * hiiltä
 ▣ punaiseksi palanutta maata
 • paalun tms:n jälki
 --- nokisen lätkän raja
 (tolpan tms:n jälki)
 x palanutta luuta

YLÖJÄRVI MIKKOLA 1979

neg. 51615-617

Kuva 1. Panoraama kaivausalueesta, menossa pintamullan poisto. Vasemmassa yläkulmassa näkyy Soppeenmäen keskustaa. Kuvattu eteläkaakosta.

neg. 51618-620

Kuva 2. Kaivausalueen lounaisosaa ruokamullan poiston jälkeen (keskellä ent. kangas-kijälän tontin kivipyykit). Kuvattu eteläkaakosta.

YLÖJÄRVI MIKKOLA 1979

neg. 51621-623

Kuva 3. Kaivausalueen eteläkulman pottohaute
 netiruokamallin alla, pääosa haudosta jää keskellä
 näkyvän toivun alle. Kuvattu pohjoisesta.

neg. 51624-628

Kuva 4. Ruudun 80/104 kivetty (liesi?) ja sitä ympäröivät tum-
 mat, osaksi notiset jäljet toiseen taseon kaivettuna. Kuvattu idästä.

Seija Sarkki, 1979

YLOJÄRVI MIKKOLA 1979

neg. 51629-630

Kuva 5. Sama kuin edellisessä kuvassa, kolmanteen tasoon kaivettuna. Kuvattu idästä.

neg. 51631-634

Kuva 6. Sama kuin edellisessä kuvassa, kaivettuna neljäsnteen tasoon. Kuvattu idästä.